DISPUTATIO IURIS PUBLICI EXHIBENS AUREAE BULLAE CONTROVERSIAS POTIORES, QUAM...

Johann Samuel Stryk, Johann Jonas Kuckuck, Valenti Gonzaga

Digitized by Google

Digitized by Google

AUREÆ BULLÆ CONTROVERSÆ

Assertio I.

INter L L. Imperii fundamentales, quibus hodie vtimur, præcipua eſt Aurea Bulla, vtpote in qua forma, eligendi caput Imperii, præſcripta; & Electorum in hoc negotio prærogatiua clariſſime aſſerta.

II.

Aurea Bulla Brabantina, cuius mentio facta eſt in Capitulatione Leopoldi, *Art. 8.* penitus ab iſta differt, quam ſi ob inſigne grauamen, quod vicinis ſtatibus infert, non auream, ſed plumbeam, dixeris, nomen rei conueniret; vnde illam vel abrogandam, vel, conceſſo retorſionis iure, reſtringendam voluerunt Status. Bullam vero hanc Brabantinam refert integram Dn. Thulemarius *in Tr. de Aur. Bull. p. 130.*

III.

Bulla, non diplomatis, ſed Sigilli nomen eſt, nec in

Digitized by Google

hodiernis diplomatibus Cæſareis eius ceſſat vſus, ſed qui noua dignitate ornantur, hanc aurea Bulla muniendam ſi cupiant, XLVI. Ducatus taxæ imperiali ſolutis, obtinebunt.

IV.

Autor A. Bullæ Carolus IV. Imperator eſt, hunc vero per Bartolum eandem conſcribi curaſſe, nulla certa ratione probatur.

V.

Textus A. Bullæ originalis latinus eſt, hinc ille ſaltem in caſu dubio allegandus eſt, præſertim cum verſio Germanica non raro diſcedat a latina.

VI.

Quamuis ergo Francofurti in eadem ciſtula, vbi latinum exemplar deprehenditur, verſio Germanica adſeruetur, literis monachalibus conſcripta, & hinc antiquitatis præſumtionem habeat, ſigillo tamen deſtitutam eſſe, teſtatur Dn. Thulemar. *dict. L. c. 9. §. 3.* & hinc nec authenticam fidem merebitur.

VII.

Carolus IV. Romanum Imperatorem ſe haud iniuria vocauit, nec iniuſte hunc titulum adhuc hodie vſurpant Imperatores, cum ad titulum poſſeſſio abſolute neceſſaria non ſit.

VIII.

Titulus DEI GRATIA Principibus & Principali dignitate fulgentibus hodie competit, quanquam ad Comites quosdam ſucceſſu temporis fuerit extenſus. Non tamen præciſe ob ſuperioritatem territorialem hic titulus debetur, ſed ob dignitatem.

IX.

Digitized by Google

IX.

An Aurea Bulla omnium Imperii Statuum conſenſu condita ſit, non vulgaris momenti quæſtio eſt? Affirmatiuam euincere videntur verba finalia: *Aſſidentibus nobis omnibus Principibus &c.* Verum alia ratio aſſiſtentium, alia conſultantium. Nec enim ex verbis A. B. apparet cum reliquis Imperii Statibus quicquam conſultatum eſſe, quam cum ſolis Electoribus. Et ſingularis omnino textus eſt in A. B. *cap. XII. §. 2.* vbi de ſolenni Curia ſua teſtatur Carolus, hanc celebratam fuiſſe *cum venerabilibus Eccleſiaſticis & illuſtribus ſecularibus Principibus Electoribus & multis aliis Principibus & Proceribus*, ſed vbi de ſanctione ipſa & præuia deliberatione agit, cum ſolis Principibus Electoribus deliberatum, & de ipſorum conſilio hoc ſtatutum eſſe, aſſeritur.

X.

Imo nec oſtendi poterit per A. B. aliis Imperii Statibus ius quoddam quæſitum eſſe, ſed ſolis tantum Electoribus. Hinc reliquorum Statuum ne quidem mentio facta, quod vel exinde apparet, dum Imperator nouiter electus, ne quidem Principum & Statuum reliquorum iura confirmare tenetur, ſed tantum Electorum *A. B. c. 2. §. 8.* Vbi vero aliorum Statuum mentionem iniicit Bulla, hoc tantum contingit vbi onus ipſis imminet, non vbi commodum, vid. *cap. 1. §. 2. 4. 6. 7. 8. & 9.*

XI.

Cum itaque de iuribus Collegii Electoralis hic præcipue diſpoſitum ſit, dubium non eſt, poſſe Imperatorem cum conſenſu Collegii Electoralis, in vno vel

336
Digitized by Google

altero puncto ab A.B. diſcedere, cuius rei exempla refert Dn. Thulemar. *de Octouirat. c. 26. p. 583.*

XII.

Exinde ratio decidendi dependet, an Status Imperii, qui Electores non ſunt, ius ex A.B. fundatum habeant, nonum Electoratum impugnandi, vel conſenſus ſui neceſſitatem ad hoc negotium vrgendi.

XIII.

Certiſſimam Rebuspubl. conciliat ruinam diſcordia liteſque inteſtinae, vti prolixe *in proem.* docet Carolus IV. Imp. Interdum tamen nullum commodius Rempubl. priſtino vigori reſtituendi remedium ſubeſt, quam lites ac diſcordias ſerendo, quorſum vulgatum illud: *Diuide & Imperabis.*

XIV.

Non probari valide ex *proem. A. B.* poteſt, nobiles Imperii immediatos, fuiſſe Status Imperii. Hodie vero illos ad Statuum claſſem referendos non eſſe, conſtat, quia voto & Seſſione in comitiis minime gaudent.

XV.

Plenitudo poteſtatis Imperialis, cuius hic in fin. Proem. mentio fit, nil diuerſum a Legibus fundamentalibus continet, ſed ex his vtique diiudicanda.

XVI.

Ad *Cap. I.* Ius conducendi vltra territorium non competit, niſi vel ex conuentione vel ex præſcriptione hoc ſibi quisquam acquiſiuerit.

XVII.

Quamuis ex A.B. diſpoſitione contrauenientibus pri-

Digitized by Google

priuatio omnium feudorum immineat, a quibuscunque illa obtinuerint. Non tamen feuda delinquentis quæ mediate ab Imperio poſſidet, Imperatori cedunt amplius, ſed Principi illi, a quo eadem poſſidet.

XVIII.

Pari ratione ſi Ciuis Imperii mediatus contra diſpoſitionem A. B. peccauerit, non Imperatori; ſed principi, ſub quo immediate degit, executio competit, quod nouiſſimæ Impp. Capitulationes abunde probant.

XIX.

Qui Imperiali banno ſubiicitur & omnibus feudis vbicunque ſitis priuatur, retinere tamen illa poteſt, quæ extra Imperium habet, cum bannum extra Imperium non extendatur.

XX.

Pœna Banni, ac priuationis Iurium, non vna eademque eſt, ſed illa hac grauior, quamuis in multis conueniant. Fœminis autem hæc quidem, ſed non banni pœna dictari ſolet, ne detur occaſio pudori fœminino vim inferendi.

XXI.

Banno Imperiali ob crimen punitus, impune quidem offenditur, ſed non mox impune occiditur. Peccat ergo bannitum occidendo, niſi in Rempublicam peccare pergat, & facile apprehendi nequeat.

XXII.

Non eſt in poteſtate Imperatoris aliquam Statuum Imperii ipſo facto in bannum coniicere; ſed proceſſus ſufficiens præcedat, & Electorum conſenſus accedat, neces-

337
Digitized by Google

neceſſum eſt, imo & reliquorum Statuum, ſi res moram ferat, per *Capitul. Leopoldi Art. 28.*

XXIII.

Electores ad Electionis locum proficiſcentes. a Principibus, per quorum territoria tranſeunt, vt conductum petant neceſſum non habent; quanquam ſi petitus ſit, ſpecialem ſecuritatem præſtare Princeps terriorii teneatur.

XXIV.

Princeps ſpoliatio in ſuo Territorio ad reſtitutionem damni non obligatur, niſi concurrat culpa id eſt, ſi inquirendis & perſequendis latronibus debitam non impenderit diligentiam.

XXV.

Qui per viam inſolitam iter facit, ei dominus territorii ad reſtitutionem damni non tenetur, cum ſibi imputet, quod via regia non inceſſerit, Electoribus tamen libera competit facultas, per quæ loca transſire velint, vbi ſemper ipſis conductus præſtandus.

XXVI.

Ius conuocandi Electores ad electionem noui Imperatoris, quondam ſoli Moguntino competiiſſe, dubium eſt; per A. B. vero ſpecialiter illud obtinuit.

XXVII.

Moguntino mortuo competit quidem Capitulo ius voti & ſeſſionis in Comitiis, verum non facultas ad diætam electionis Imperatoriæ conuocandi, ſed ipſi Electores proprio motu conuenire poſſunt. Licet Capitulum facile ſibi conſulere poſſit per feſtinatam novi Archi- Epiſcopi electionem.

XXIIX.

Digitized by Google

XXIIX.

Habet Moguntinus conuocandi ius ex ſola electione, etiam ſi a Pontifice nondum confirmatus ſit, ea tamen quæ ordinis ſunt, ante hanc confirmationem expedire nequit.

XXIX.

Principes Electores, quamuis inuſtituram ab Imperatore nondum obtinuerint, nihilominus ad Electionem admittendi. Quod & in Eccleſiaſticis verum puto, poſtquam a Capitulo electi. Quod enim illis ſucceſſio, hoc his electio tribuit.

XXX.

Ad Electionem noui Imperatoris Electores omnes & ſinguli conuocandi, niſi alter eorum delicto forte inhabilis effectus, cuius rei exemplum electio Ferdinandi III. præbuit, quoad Electorem Treuirenſem, Viennæ detentum ob conſpirationem cum Gallo; quod ne in præiudicium A. B. vergat, cautum eſt *Capitul. Ferdinand. III. Art. 50.*

XXXI.

Trimeſtre ſpatium, quo conuenire Electores debent, non ſemper ſtricte obſeruari ſolet. A. Moguntino autem id abreuiari nequit, etiamſi Bauarus & Saxo conſentiant, omnes enim Electores hoc negotium tangit, non ſolos Imperii vicarios.

XXXII.

Non tenetur Elector in perſona comparere, ſed ſufficit, ſi legatum miſerit cum plena & omnimoda poteſtate. Non ergo vigore A. B. admittitur Legatus mandatum ſpeciale ad certam perſonam eligendam habens,

338
Digitized by Google

licet huic ſaluberrimæ prouiſioni plerumque fraus fiat per ſeparatas inſtructiones.

XXXIII.

In arbitrio Electoris abſentis eſt, an extraneum legatum mittere, an vero vni ex Coëlectoribus votum committere velit. Nec enim ſanctio Iuris Can. *in cap. 42. §. illud autem X. de Elect.* vbi legato iurandum, Principalem nec venire, nec vni ex Collegis votum committere potuiſſe, vnquam in publico hoc negotio recepta.

XXXIV.

Moguntinus conuocat Electores intra menſem a die notitiæ obitus Imperatorii; quo ceſſante, ipſis Electoribus non conuocatis motu proprio conuenire liberum eſt.

XXXV.

Locum electionis litium euitandarum cauſſa præſtat eſſe certum, quam incertum. Non tamen ciuitati Francofurtenſi adeo adſtricti Electores, quo minus posſint alium electioni deſtinare locum.

XXXVI.

Vno alteroue Electorum ad electionem Imperatoriam non vocato, integra electio vitiatur; quamuis enim plura Electorum vota concludant, non tamen aliter hoc obtinet, quam reliquis legitime vocatis.

XXXVII.

Omnibus itaque Electoribus legitime vocatis, ſed quibusdam non comparentibus, vel ante electionem finitam recedentibus, horum ſuffragia non attenduntur, ſed cæteri nihilominus libere electionem peragere pos-

Digitized by Google

poſſunt, cum non comparentes iuri ſuo renunciaſſe cenſeantur.

XXXVIII.

Quid vero, ſi maxima pars Electorum legitime conuocatorum abſuerit an non cæteri legitime nihilominus eligere poſſunt Imperatorem? Hoc verum quidem, ſed non conſultum Imperio æſtimamus, ne in partes ſcindantur Status, vnde ciuilitatis fuit, quod Albertus I. ob abſentiam Treuirenſis & Palatini, electioni renunciauerit, & de nouo eligi maluerit, teſte Buxtorff. *ad A. B. th. 25.*

XXXIX.

Non violantur Gentium Iura; nec ad iniuriam Principum pertinet, ſi tempore electionis Imperatoriæ exterorum Principum ac Regum legati ciuitate Francofurtenſi exeſſe iubeantur; licet hoc male ad ſolum diem electionis reſtringatur.

XL.

In Imperatorem eligendus non præciſe Pontificiæ Religioni debet eſſe addictus, ſed poſt Pacificationem religioſam, præcipue vero poſt inſtrumentum Pacis, etiam ex Proteſtantibus aliquem eligi poſſe, omnino dicendum. *Ad Cap. II.*

XLI.

Eligendus Imperator nec pubes, nec maiorennis eſſe debet, nec Imperii Legibus ætatem habet determinatam, Electorum enim arbitrio relictum, quot annorum imperatorem eligere velint, hinc exemplum Ioſephi Regis ante annum 18. ad regimen Imperii non ad-

Digitized by Google

mittendi pariter non iuris conſtituti, ſed placiti Collegii Electoris fuit.

XLII.

Germanus natione vt Imperator conſtituatur, certis imperii Legibus cautum non eſt, vt tamen nemo alius, niſi Germanus ad gubernacula admittatur, dignitas germanicæ nationis exigit, dum exteri magis libertati Statuum Imperii inſidias ſtruerent.

XLIII.

Ex domo Auſtriaca quod hactenus electi fuerint Imp. e re Imperii fuit; Inde tamen libertas eligendi Electoribus conceſſa minime ſublata, imo hiſce per proteſtationes in Capitulationibus repetitas abunde proſpectum.

XLIV.

Electores proteſtantes, eorumue Legati ſalua conſcientia Miſſæ ante electionem Imperatoriam celebrandæ intereſſe poſſunt; officium enim Cæſari faciunt, non Miſſarum ſolennia probant. Praxis tamen non vniformis eſt.

XLV.

Ceremonia tangendorum Euangeliorum in iuramentis adhiberi ſolita, per ſe nihil ſuperſtitionis habet, hinc quin illibata conſcientia quis ita iurare poſſit, nil vetat: modo tamen non ad literam euangelii Iohannis, ſed ad ſenſum reſpectus habeatur.

XLVI.

Iuramentum in electione noui Imperatoris præſtan-

Digitized by Google

ſtandum, Electores ſibi inuicem remittere nequeunt, cum non horum, ſed Imperii totius præiudicium ſubſit.

XLVII.

Ad *Cap. III.*

Legati Electorum ad electionem miſſi, non tantum in animam Principalis (quod licitum eſt, ac æqualem conſcientiæ nexum, quoad Principalem inuoluit, quam ſi ipſe in perſona iuraſſet,) ſed & in ſuam iuramentum præſtare debent.

XLVIII.

Temporale quidem caput Imp. in Aur. Bull. dicitur, ſed eundem quoque caput Eccleſiæ rectisſime dici poſſe, veriſſimum eſt.

XLIX.

Maiore vota in eligendo Imperatore quidem ſufficiunt; non tamen vbique ſecundum hæc Imperii negotia deciduntur, vti documento eſt cauſa religionis, Contributionis, nouorum teloniorum.

L.

Capitulationes illæ, quibus Imp. poteſtas conſtringitur ſeu circumſcribitur, hactenus a ſolis Electoribus confectæ, qui contra reliquos Imperii Status præſcriptione quoad hoc punctum ſe tueri poterunt; Et quamvis perpetuæ Capitulationis ſpes facta ſit in *Inſtr. Pac. Artic. 8.* quamdiu tamen hæc nondum confecta, Electoribus ius Capitulandi ſaluum manet, qui etiam monita reliquorum Statuum non plane negligunt, ſed nec illis ſe conſtringi patiuntur.

340
Digitized by Google

LI.

Electo nouo Imperatore, non inde labefactantur Statuum Imperii priuilegia aç Iura, ſi ab Imperatore novo non ſint confirmata; quod ſi tamen confirmatio petita, eandem Imperator denegare nequit, imo vi Capitulationis iuratæ ad hanc adſtringitur.

LII.

In Regno tam electiuo, quam ſuccesſiuo, priuilegia quæ ad dies vitæ ſpeciatim non reſtricta, morte Regis non exſpirant, ſed perpetuo apud priuilegiatum manent.

LIII.

Poſſe aliquem ex ipſo Electorum collegio Imperatorem eligi, nec iuri, nec rationi contrarium eſt.

LIV.

Nec abſurdum aſſertu eſt, Poſſe Electorem ſecularem (nam Eccleſiaſticos alia ratio repellit) ſibi ipſi votum dare, ac ita ſe in Imperatorem eligere.

LV.

Qui ſibi ipſi votum dare poteſt, is & primum ſibi votum licite dabit. Nec enim ordinis ratio hic quicquam operatur, ſi de iure conſtet

LVI.

Alternatio, optimum ſopiendæ ſuper præcedentia motæ litis remedium, obtinet inter Treuirenſem & Colonienſem Electores, ſed tantum in ſeſſione, non voto; cuius prioritas ſemper Treuirenſi competit.

LVII.

Legati, quamuis principalis ſui locum ordinarie te-
Ad *Cap. IV.* neant, attamen Elector præſens abſentis, vtut ordine prio-

prioris, Legato præfertur, ſed hoc iterum quoad ſeſſionem, non votum.

LVIII.

Imperium vacare Imp. morte, extra dubium eſt; nec, quamuis in familia Auſtriaca ſuperſit dignus Imperio ſucceſſor, ea propter minus vacare dicendum.

LIX.

Depoſitione quoque Imperium vacare poſſe, de facto certum; de Iure dubium. Quod ſi tamen caſum ſupponamus, vbi ima miſcentur ſummis, Leges Imperii fundamentales tolluntur penitus, & bona verba tollendo malo nōn amplius ſufficiunt, neceſſitas publica excuſabit factum.

LX.

Dubium non eſt, vacare Imperium cui reſignauit Imp. An tamen Imperans conſcientiæ ſuæ conſulat ſatis, ſi faſces Imperii diuinitus commiſſos deponat ſponte, merito dubitamus; niſi viribus animi corporisque ad ſuſtinendam dirigendamque Imperii molem ſe imparem viderit.

LXI.

Ius Coronam imponendi Imperatori ex A.B. Electori Colonienſi indubie competit. Lis vero Moguntino deſuper mota hoc pacto fuit in Leopoldi electione ſopita, vt Moguntinus & Colonienſis vnusquisque in ſua diœceſi, extra eam vero alternatim, coronam imponant.

LXII.

Digitized by Google

LXII.

Ad *Cap. V* Vicariatus Imperii, vti Sereniſſ. Electori Saxoniæ certiſſime competit, ita an Palatinus an Bauarus eidem adiungendus, inducto Electoratu octauo, ſumme dubium. Noſtrum non eſt hanc litem decidere, quamuis in ſententiam illam, quam potentiſſ. Elect. Sax. in literis (quæ vid. *in diar. Europ. part. 1. p. 79.*) probauit, magis inclinemus.

LXIII.

Vicariis, cum alienandi poteſtas conceſſa non ſit, non licebit rem Imperii in feudum dare, licet renouationem inueſtituræ concedere, ſeu de feudo antea conſtituto inueſtire poſſint.

LXIV.

Excipiuntur feuda Principum, quorum inueſtitura Imperatori ſeruanda, quod verum puto, etiamſi vacante Imperatori ſeruanda, quod verum puto, etiamſi vacante Imperio tempus petendæ inueſtituræ elabatur. Quid vero ipſi Imperatori circa hæc feuda liceat, *Cap. Leop. artic. 30.* docet.

LXV.

Vicarii omnia iura, quæ ipſis in ſpecie non ſunt adempta, regulariter exercere poterunt; Hinc iura legitimandi, nobilitandi, priuilegia academiis concedendi, licite exercebunt.

LXVI.

Quamuis terræ Electorales Brandenburgicæ & Brunſuicenſes, Iuri Saxonico renunciarint, nihil tamen inde decedit iuri vicariatus Saxonici.

LXVII.

Digitized by Google

LXVII.

Electorem Palatinum Imperatori ius dicere poſſe, conſtat ex A. B. quo ipſo nihil decedit maieſtati Imperatoris: Longe enim diuerſa ſunt, an ex pacto, an vi ſuperioritatis iudicem agnoſcas: Nec enim abſoluti Reges in ſuis regnis ſine iudice eſſe ſolent.

LXVIII.

Rarum quidem Iurisdictionis exercitium contra Imperatorem allegabit Palatinus, nam quibus cum Imperatore priuata intercedit controuerſia, contra ipſum, tanquam Archiducem Auſtriæ experiuntur, quo caſu ordinaria Imperii Iudicia patent; non tamen eapropter illuſtre hoc iudicandi munus exſpiraſſe cenſeo.

LXIX.

Si Imp. actoris vices ſubeat, ad forum Palatini prouocare nequit. Imo nec viuo Imperatore Regis Romani Iudicem eſſe Palatinum, exiſtimo.

LXX.

Germaniam olim duplici illo Palatinatu, Rhenano & Saxonico vſam fuiſſe conſtat, vid. Dn. Vitriarius *de iure publ. L. 1. c. 11. §. 4.* & quidem Palatinatus Saxonici ſedes fuit *Alſtedt*. Sed hoc dubium non tangunt Dd. an Imperatores conſtituti in locis Palatinatus Saxonici, adhuc iudicem habuerint Palatinum Rheni; annon potius Palatinum Saxonicum? Poſterior ſententia probabilis mihi videtur.

342 Digitized by Google

LXXI.

Ad *Cap. VI.* Electores in actibus ad curiam ſpectantibus omnes alios Principes, cuiuscunque eminentiæ ſint, præcedere cautum eſt in *A. B. c. 5.* Sed an etiam Regibus hoc caſu præferendi? Non videtur, cum Regi Bohemiæ ſoli hæc eminentia tribuatur. Sed idem de aliis Electoribus in proceſſionibus ſolennibus aſſerendum.

LXXII.

Electorum legati non tandum in actibus ad curiam pertinentibus, ſed etiam aliis quibuscunque, Principibus in perſona præferuntur; hoc enim euincunt verba ſatis perſpicua *Capit. Leopold. Art. 5.*

LXXIII.

Ius voti Electoralis non perſonæ ſed Principatui cohæret, inde, ſi contingeret, domum quandam Electoralem extingui, non poſſet Imperator ſine Principatu Electoratum in alium transferre; ob quam cauſam Ioannes Fridericus El. Sax. circulum Electoralem cedere neceſſum habebat Mauritio Duci.

LXXIV.

Ad *Cap. VI.* Ius voti Electoralis vi, ſucceſſionis transfertur in filium, etiamſi nondum acceſſerit inueſtitura Cæſarea.

LXXV.

Primogenitura in ſucceſſione Electorali per A. B. expreſſe fundata, hæc tamen neceſſitatem non imponit primogenito, quo minus iuri ſuo renunciare poſſit, licet ceſſio iuris in tertiogenitum ipſi non permittenda.

LXXVI.

Digitized by Google

LXXVI.

Nepotem ex primogenito filio, ſecundo genito in Electoratu præferri, dubium non eſt; Cum non ex morte patris ſed natiuitate dependeat ius primogenituræ, quod ſemel acquiſitum cum ſanguine transmittitur.

LXXVII.

Legitimatum per ſubſequens matrimonium iure primogenituræ non gaudere, quibusdam viſum eſt: Sed cum nulla lex Imperii huic reſiſtat, pro eo pronunciandum erit. Alia ratio eſt, ſi ante hanc legitimationem alius iam legitime natus fuerit.

LXXIIX.

Si primogeniti linea deficiat, an Seniori agnato ſimpliciter deferenda ſucceſſio Electoralis an lineæ proximæ habenda ratio, prolixe diſputatum fuit inter lineam Altenburgenſem & Vinarienſem. Pro Seniore pugnauit Goldaſtus *in Tr. de Seniore & Maior.* Pro lineali ſucceſſione pugnauit Engelbrecht. Tr. *de Succeſſ. Electorali*, quæ poſterior ſententia verior.

LXXIX.

Tutela Principis Electoralis proximo agnato aſſeritur in A. B. Sed an teſtamento alius conſtitui poterit, in domo Palatina, ſub initium huius ſeculi, acriter diſputatum? Sane cum A. B. conderetur vna in Imperio Religio erat, quæ cum triplicata ſit hodie, & ab Agnato diverſæ religionis maximum prouinciæ Electorali immi-

 neat

343
Digitized by Google

neat periculum, merito limitanda erit deciſio A. B. modo res Germana in eodem ſtatu manſerit.

LXXX.

Si ex multorum ſententia tutela Electoralis explicanda ex Iure Communi, vt per proximum Agnatum non excludatur teſtamentarius Tutor, nec mater a Tutela, qua ius & votum Electorale non concernit, excludenda erit: Placet enim ſententia Dn. Coccei. *de Iur. Publ.* Tutelam Electoralem quoad ius tandum & vocem deberi proximo Agnato, non quoad adminiſtrationem prouinciarum.

LXXXI.

In Prouinciis ergo ad Electoratum non pertinentibus, procul omni dubio, teſtamento Tutorem filio dare poterit Pater Elector.

LXXXII.

Ætas legitima Principis Electoralis determinata eſt ſpatio XIIX annorum. Reliqui itaque Electorum filii, niſi priuilegium doceatur, maiorennes erunt, tempore ordinario. Verum an XXV annus ſecundum ius Commune, an XXI ſecundum moris Saxoniæ ſufficiunt? Poſterius exinde probari poſſet, quia cum conderetur A. B. ignotum in his locis fuit Ius Romanum.

LXXXIII.

Ius prouidendi de Electoratu vocante, ad ſolum Imperatorem pertinet. Sed an poſt *Cap. Leop. Artic. 44.* aliorum Electorum conſenſu opus habet Imperator?

Ita

Digitized by Google

Ita videtur; quod tamen ad votum negatiuum, ſi iuſta contra dicendi cauſa adſit, reſtringendum erit.

LXXXIV.

Regnum Bohemiæ vtut electitium fuiſſe defendatur, non tamen iure Electionis Regalia tenet Rex, ſed per inueſtituram Cæſaream. Hodie Prouinciis hereditariis Imperatoris adſcribitur, Inſtr. Pac. Osnabr. Artic. 4. §. 55. *Ad Cap. VIII.*

LXXXV.

Ius de non evocando Regni Bohemiæ incolis hic aſſertum, non tantum aliorum Electorum, ſed & Principum ſubditis commune eſt

LXXXVI.

Regem Bohemiæ coram Iudicio Auſtregarum conveniri poſſe, verius exiſtimo.

LXXXVII.

Argentifodinarum ius commune eſt, & hodie ſtatibus Imperii omnibus competit. Quod regale omnia ad ſe trahit commoda ſubterranea, quorſum & Carbones foſsiles referendi. *Ad Cap. IX.*

LXXXIIX.

Iudæorum receptio ad Regalia pertinet: ſed receptionis denegatio violationem humanitatis continet. Sane cum ſpem conuertendorum Iudæorum faciat Scriptura S. cur media inter Chriſtianos ſubſiſtendi ipſis denegarentur? Licet dolendum, quod nihil curæ in illorum informationem impendant Principes.

LXXXIX.

Liberos Iudæorum inuitis parentibus ſi baptizare

344
Digitized by Google

liceret, quod licet iuxta *c. 11. C. 28. q. 1.* facilis eorum conuerſio foret. Verum nos iure, baptiſmum reiicimus, licet in Captiuorum Turcarum liberis admittamus.

Ad *Cap. X*

XC.

Ius monetandi, Regi Bohemiæ ampliſſimis verbis hic confirmatum, nihil continere videtur præcipui præ aliis Electoribus & Statibus, præſertim cum hodie ad multos, etiam non Status, hoc Regale tranſiuerit. Hoc tamen ſingulare eſt, quod in quouis loco & parte Regni ſui monetam cudere poſſit, cum reliqui Principes adſtricti ſint ad certum locum zu einer gewiſſen Münz-Stadt. Verum hoc in fine *c. 10. A. B.* etiam ad alios Electores extenſum.

Ad *Cap. XI.*

XCI.

Hoc tamen certum, Status Imp. ius monetendi vi iuris ſuperioritatis ſibi vindicare non poſſe, niſi ſpeciali priuilegio muniti; quorſum pertinet vulgatum illud: Ein jeder Reichs-Standt/ iſt kein Münz-Stand.

XCII.

Cum ius de non euocando ſubditis Electorum generatim conceſſum ſit, per *A. B. c. 11.* inde ſequitur, nec illum, qui Imperatorem iniuriis affecit, Imperatore vrgente remittendum eſſe, vt ab hoc puniatur, quod & ad aliorum ſtatum ſubditos extenſum eſt. *per Ordinat. Camer. P. 2. c. 1. pr.* & ſic hodie *L. vn. C. Si quis Imp. maledixerit* hoc paſſu non obſeruatur.

XCIII.

An ſubditi ſtatuum Imperii iuri de non euocando renun-

Digitized by Google

nunciare poſſint, disquiritur? Mihi negatiua verior, cum non ſolum fauorem ſubditorum, ſed ſimul Principis concernat. Inſuper clauſula annullatoria eiusmodi tentatæ euocationis *hic c. 1. §. 2.* expreſſe adiecta.

XCIV.

Ius de non appellando Electoribus in A. B. conceſſum, a Iure Reſortus, ſeu ſupremæ cognitionis, diuerſum eſt.

XCV.

An Principes, iure de non appellando deſtituti, ſtatuto inducere poſſint, ne appelletur? controuerſum eſt. Affirmatiuam defendimus, ſi, non per modum imperii, ſed per modum conuentionis, ſubditos, ne ad Cameram appellent, inducant, cum Appellatio ſit beneficium, cui vnusquisque renunciare poteſt. Non ergo hoc ſtringeret extraneos in hoc territorio litigantes, quo minus appellare poſſint.

XCVI.

Pariter, quamuis omnibus Electoribus ius de non appellando competat, liberum tamen ipſis fuit ab hoc priuilegio recedere, & ius ſuum ad certam ſummam reſtringere.

XCVII.

Summa appellabilis attenditur tantum in cauſis certam æſtimationem habentibus: Si de iuribus ſententia fuerit lata, appellationi locus, etiamſi res leuioris momenti videatur. Hinc ratione pulli gallinacei ſingu-

lis

345
Digitized by Google

lis annis præſtandi, appellationem admitti, teſtis eſt Blum. *Proc. Cam. c. 47. n. 45.*

XCVIII.

Ius de non appellando non excludit querelam denegatæ, vel fraudulenter protractæ iuſtitiæ. Quod ſi tamen iudex mediatus iuſtitiam denegaret, non imperator, ſed territorii dominus adeundus.

XCIX.

Ad *Cap. XII.* Ius diætas pro lubitu inſtituendi ſpeciatim Electoribus competit, per A. B. cap. 12. ſed vt hoc tamen ſingulis annis faciant, adſtricti amplius non ſunt, ſed res ex ipſorum arbitrio dependet, adeo, vt nec Imperatoris conſenſu opus ſit, vid. *Capit. Leop. Art. 6.*

C.

Principibus quidem aliis ad certum circulum pertinentibus, pariter quidem permiſſi ſunt conuentus die Krayß Täge per *d. Cap. Leop. Art. 6.* Verum non, vt de negotiis Imp. ſed circularibus tantum, deliberent, per verba Capitulat. dero Angelegenheiten zu beobachten. Electores vero conuenientes etiam de Imperii negotiis deliberant.

CI.

A conuentibus Electoralibus A. B. Regem Bohemiæ non excludit, ſucceſſu temporis tamen excludi cœpit, vnde cum *A. 1612.* Rex Bohemiæ Cardinalem Cleſelium mitteret ad Conuentum Electoralem, non admiſſus fuit.

CII.

Digitized by Google

CII.

Collegium Electorale in ſuo conuentu Commiſſarium Imperialem admittere non tenetur, niſi ex vrbanitate, cui etiam adſcribo, quod in conuentu Electorali de *A. 1630.* Galliæ & Britanniæ Regum Legati fuerint præſentes.

CIII.

Singulare omnino eſt, & hodie quam maxime in vſum reuocandum, quod cautum eſt *in A. B. c. 12. §. 3.* ne tractatus de communi ſalute & pace, per exceſſiuam frequentationem conuiuiorum retundantur.

CIV.

Imperator per priuilegia certis perſonis conceſſa, non poteſt derogare iuribus Electorum, aut aliquem in eorum territorio a Iurisdictione territoriali eximere, *per A. B. c. 13.* Ad *Cap. XIII.*

CV.

Vtut priuilegia *proprio motu* conceſſa plenius interpretanda ſint, adeo vt in his ceſſet exceptio ſub & obreptionis; attamen hæc clauſula nil quicquam operatur vltra poteſtatem Principis, quam de iure habet.

CVI.

Reuocatio priuilegiorum, vtut Principem non deceat, cuius vna lingua, vnusque calamus eſſe debet: Attamen recte facit, ſi ex poſt facto ſentiat, ſe priuilegio ſuo, iuri alterius præter meritum intuliſſe damnum, ſi hæc, ad ductum huius textus, ex certa ſcientia reuocet, & irrita pronunciet.

CVII.

Quamuis Vaſallo deneganda non ſit poteſtas, feu- Ad *Cap. XIV.*

Digitized by Google

dum refutandi, & aliorſum ſe conferendi *2. F. 38.* ſancta tamen ipſis memoria priſtini Domini manere debet, ne hunc malitioſe diffidet. *A. B. c. 14.*

CVIII.

Diffidationis pœnam etiam inter priuatos capitalem eſſe, conſtat, modo tamen ex diffidatione non vni perſonæ, ſed toti ciuitati aut communitati periculum immineat.

CIX.

Ad *Cap. XV.* Ciuibus imperii mediatis nulla confœderatio permiſſa, inuito territorii Domino, in tantum, vt nec alterius protectioni ſe committere valeant.

CX.

Statibus vero Imperii etiam cum exteris Ius fœderum, ſiue pacis & belli patet, niſi in præiudicium Imperii tendat. *Inſtr. P. Artic. 8. §. gaudeant.*

CXI.

An ergo & cum Turca fœdus inire fas erit? Aff. ſi fœdus defenſiuum, & neceſſitas hoc vrgeat; Chriſtianus enim alterum iniuſte armis opprimens, peior Turca eſt.

CXII.

Ad *Cap. XVI.* Non abſolute prohibet *A. B. c. 16.* quo minus quis alterius Ciuitatis ciuis fiat, ſed hoc diſponit, ne in præiudicium Ciuitatis originariæ, ad Ciuitatis nouiter adeptæ priuilegia prouocet. Conf. *L. 22. §. 2. ff. ad Municip.*

CXIII.

Digitized by Google

CXIII.

Ius migrandi ciuibus imperii mediatis omnino liberum eſt, ſi ſolido detractionis oneri ſe ſubiecerint.

CXIV.

Ex illa diffidandi licentia, quam certo adhuc modo indulget *A. B. Cap. 17.* nata eſt illa rigita quorundam eruditorum cautela, in caſum commiſſæ more ſibi licentiam ſtipulando: daß Er mit Raub und Brand wieder ihn verfahren möge/ quod merito reprobandum. *Ad Cap. XVII.*

CXV.

Bella inter ſtatus Imperii, cum iudicem habeant, quatenus offenſionem continent ſemper iniuſta ſunt: Defenſiuum vero omni iure licitum.

CXVI.

Literæ intimatoræ in *A. B. c. 18.* præſcriptæ, non amplius in forma Patendi, ſed clauſæ ſingulis inſinuandæ. *Ad C. XVIII.*

CXVII.

Vnum Electores plures Legatos ad locum Electionis Imperatoriæ mittendi jus habere, conſtat ex formula mandati in *A. B. c. 19.* dum quemlibet eorum in ſolidum admitti cauet: Ipſi tamen actui Electionis vnus tantum intereſt. *Ad Cap. XIX.*

CXIIX.

Legato Electorali mandatum non tandum ad ſubſtituendum, ſed etiam ad reuocandum dari debet, quæ clauſula reuocandi omnino neceſſaria, ſine hac enim ſubſtituens ſubſtitutum reuocare nequit. *cap. 3. de Procurat. in 6to.*

Digitized by Google

CXIX.

Ad Cap. XX. Electoribus ius eligendi vigore principatus competere cauetur in *A.B.c.20.* de quo iam dictum ſupra. Quid ergo ſi quis duplicem Electoratum poſſideat? Reſp. duplici gaudebit voto, pariter ſicut in Comitiis Electori Brandenburgico tot vota in Collegio Principum competunt, quot Principatus poſſidet.

CXX

Ad Cap. XXI. Ius de præcedentia diſponendi ſolius Imp. eſt, licet quantum ad Electorales proceſſiones horum conuentioni negotium relinquatur, quæ hodie iterum de nouo ineunda, poſtquam nonus Electoratus numerum auxit.

Ad Cap. XXII.

CXXI.

Alias iure præcedentiæ certis non nituntur regulis ſed ex obſeruantia iudicandæ. Maiorem dignitatem præferendam dicunt; quod tamen fallit, ſi dignitas ab actu, qui geritur remotus ſit, cuius rei in Rege Bohemiæ exemplum eſt.

CXXII.

Ad Cap. XXIII. Optime ſtatutuum in A. B. *c.23.* quod in negotiis Archi-Epiſcopalibus ille pro priore reputandus, qui prior conſecratus eſt, quod conuenit Iuri Canon. *C. 5. diſt. 74.* Verum in negotiis politicis hoc non obſeruatur.

CXXIII.

Ad Cap. XXIV. Ad ſingularem Electorum eminentiam pertinet, quod in ipſos crimen Maieſtatis committatur eodem effectu,

quam

Digitized by Google

quam ſi in Imperatorem commiſſum eſſet, h. e. vt bona perduellis, vbicunque ſita, confiſcentur.

CXXIV.

Quod tamen Fiſco Imperatorio hæc bona vi huius textus vindicari debeant, hoc hodie aliter ſe habet in bonis mediatis quæ Fiſco domini territorii cedunt.

CXXV.

In Principes Imperii alios a ſubdito commiſſum Crimen læſæ Maieſtatis dici poſſe non nego, ſed æqualiter hoc puniendum eſſe, quam ſi res Electorem tangeret, nego.

CXXVI.

Vt filii in crimine Maieſtatis paterno pereant ſupplicio, iuſtitiæ regulis non quadrat; Vt vero patria expellantur, infamia notentur, & bonis priuentur, iniquum non eſt: Exigit enim ſalus publica peccandi occaſionem præſcindere illis, quas connatus vindictæ ſtimulus ad vlſciſcendam patris mortem cum damno Reip. excitare ſolet.

CXXVII.

Non immerito ſtatutum eſt, vt ſociis perduellionis proprio motu ſe deferentibus & complices reuelantibus concedatur impunitas, imo & præmium indulgeatur, cum nullo feliciori remedio ſocietas delinquentium per diffidentiam turbari poſſit, quam ſi alteri ex revelatione præmium, alteri pæna immineat,

CXXIIX.

348

Digitized by Google

CXXIIX.

Ad
Cap. XXV.

Dum Electoratus indiuiduos conſtituit *A. B. cap. 25.* probabile eſt Principatus reliquos fuiſſe quondam diuiduos. De cætero autem quod habetur *2. Feud. 55.* Feuda maiora debere eſſe indiuidua, in Germania parum obſeruatum fuit; Et ſi tandem indiuituitas Principatuum admitteretur, imbellis conſequentia foret. Ergo ſoli Primogenito competit ſucceſſio; nam vel ſorti hic locus eſſet, vel plures etiam fratres pro indiuiſo regimen Prouinciæ ſuſtinere poſſent.

CXXIX.

Poteſt tamen Primogenitura in reliquis Principatibus induci, & facilius quidem ante liberorum natiuitatem, quam his iam procreatis: cum non ſit in arbitrio Imper. ius illis quæſitum tam ex prima inueſtitura, quam ex natiuitate ipſis aufferre.

CXXX.

Apanagium, quod Princeps in Electoratu ſuccedens, fratribus vltragenitis debet Lege publica determinatum non eſt, hinc nec neceſſarium fore puto, vt legitimæ quantitatem attingat. A. B. vero hic loci ad Conſcientiam & pietatem ſucceſſoris prouocat.

CXXXI.

Ad
Cap. XXVI.

Quamuis Electorum ſingulis certa inſignia præſcripſerit *A. B. c. 26.* in Coronatione Imp. præferenda, hæc tamen per ſe nihil conferunt ad dignitatem Electo-

ctoralem; vtpote cuius eminentiæ in voto & ſeſſione, ſi eligendus ſit Cæſar conſiſtit, nec huic quicquam decedit, ſi certum nouo Electori officium nondum fuerit aſſignatum.

CXXXII.

Ipſa officia Electoralia ſecundum *A.B.c.27.* expedienda non dependent ab Epiſcopo Bambergenſi, licet ſimile quidpiam officium ipſi per ſubofficiales certos, ab Imperialibus plane diuerſos præſtari ſoleat; Hoc vero vt Elector nouiter conſtitutus pariter ambiat conſultum non eſt, cum & alii Electores ſe dudum ab illo officio Bambergenſi liberatos voluerint. Ad *Cap.XXVII.*

CXXXIII.

Singularis Electorum eminentia eſt, quod ſingulis in diæta Electionis menſa præparetur, Principibus vero vna tantum in loco depreſſiori, qui & capite aperto adſident, Electores vero capite tecto. Ad *C. XXVIII.*

CXXXIV.

Electores inueſtituram a Cæſare petentes a laudemio vtique exemti ſunt, aliquid tamen præſtandum ipſis officialibus Cæſaris, ſed maior ſumma Cancellariæ ab aliis Principibus exſoluenda. Ad *Cap. XXIX.*

CXXXV.

Ius eligendi ſubofficialem cuiuis Electori liberum eſt, qui plerumque per modum feudi officium hoc familis quibusdam illuſtribus conferunt.

CXXXVI.

Digitized by Google

CXXXVI.

Ad *Cap. XXX.*

Linguarum ſtudium Principibus Electorum *c. 30.* commendatum; hodie longe aliter ſe habet: de Slauica enim, lingua exſtirpanda potius agi debebat, Italica ſublatis expeditionibus Romanis parum neceſſaria: Latina autem lingua, quam ſub Grammatica hic intellectam volunt, adeo vniuerſalis eſt, vt pro lingua gentium reputetur, & cum exteris ſine præiudicio adhibetur & hinc merito addiſcenda. Sed hodie fere nullum aliud idioma, quam gallicum auditur, quod ne tandem Germanam grauitatem & honeſtatem perimat, optamus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA EMANUELE

S. D. G.

Digitized by Google